

ילקוט לוי יצחק על התורה

ליקוט מתורתו של
כ"ק הרה"ג והרה"ח המקובל וכו'

ר' לוי יצחק

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

פרשיות

שמות — בא

יוצא לאור ע"י מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

מפתח כללי

III	פתח דבר
V	הקדמה
XIV	פאקסימיליות
XXIII	תוכן ומפתח
1	ילקוט לוי יצחק על התורה
515	מפתחות

פתח דבר

לקראת ו' תשרי, התחלת שנת המ"ה להסתלקות הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה זי"ע שניאורסאהן, אשת כ"ק הרה"ג והרה"ח המקובל וכו' ר' לוי יצחק ז"ל שניאורסאהן, הוריו של כ"ק אדמו"ר זי"ע,

הננו מוציאים לאור חלק רביעי של ספר „ילקוט לוי יצחק על התורה“, הכולל לקט ביאורים בפסוקי התורה מספר שמות (פרשיות שמות-בא), מתוך כתביו, עם הערות ומראי מקומות וביאורים, בעריכת הרה"ת דוד שי' דובאוו, שליח כ"ק אדמו"ר לפרינסטון, ניו דזשערזי.

על פרטי העריכה ועוד, ראה לקמן בהקדמת העורך שי'.

מערכת „אוצר החסידים“

יום הבהיר ח"י אלול, ה'תשע"ח
ברוקלין, ניו.

הקדמה

בשבח והודי' להשי"ת, ובקשר ליום ההילולא, וא"ו תשרי ה'תשע"ט התחלת שנת ה"מ"ה¹ להסתלקות הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה זי"ע שניאורסאהן, אמו של כ"ק אדמו"ר זי"ע –

יוצא לאור כרך הרביעי מסדרת „ילקוט לוי יצחק על התורה“ על פרשיות „שמות-בא“.

ומגלגלין זכות ליום זכאי.

* * *

כמובן וגם פשוט, שאין בידינו להעריך באותיות ובתיבות גודל החביבות יתירה שהי' לכ"ק אדמו"ר זי"ע לתורת אביו ר' לוי יצחק זצ"ל, וכפי שכ"ק אדמו"ר זי"ע כותב ומתבטא בעצמו, בהקדמת ספרי לקוטי לוי יצחק הערות על הזהר": „זכות רבה ונפלאה“:

ובלשונו הק': „ב"ה, ת"ל שזכיתי זכות רבה ונפלאה והגיעו לידי כמה מכתבי אאמו"ר וכן ספרים אחדים, אשר אמי מורתי הרבנית מרת חנה בת הרה"ג והרה"ח וכו' הרב מאיר שלמה הביאה אותם אליו, כאשר קבלה הרשיון לנסוע להעיירה לשם הגלה ולהיות שם אתו עמו,

ומהם – אשר רשם הערות קצרות על גליון הספר“. עכלה"ק.

בשנת ה'תשד"מ, לקראת ארבעים שנה דיום ההילולא, הנה מיד אחר תשעה באב, שלח כ"ק אדמו"ר זי"ע מכתב לכמה שלוחים וכו', והוסיף כמה שורות בנוגע יום ההילולא דכ' מנחם אב, ובהלשון שכתב רואים עומק ופנימיות בקשת נפשו שילמדו מתורת אביו, ובהלשון שכתב אין לו אח ורע בהביטויים העמוקים והפנימיים, שכתב בזה"ל: „ועלי החוב והזכות גדול להציע ולבקש וכו' – ללמוד בההתועדות מתורתו ולנדב ביומא דין לז"נ“.

ועל כן הבאנו צילום הכתב יד קודש והמכתב שכתב להשליח הרה"ח הרה"ת

---

(1) ראה בפנים הספר סימנים נד. ס. קיד, שם מ"ה הוא השם במילוי אלפי"ן, השם עצמו בגי' כ"ו – בחי' דכורא, והמילוי בגי' י"ט – בחי' נוקבא עיי"ש.

הקדמה

ר' יהודה ליב ע"ה ראסקין, השליח דמרוקו – שזכה לשמש הבעל ההילולא ר' לוי יצחק זצ"ל כשהי' בגלות בעיר אלמא אטא כידוע.

המכתב הוא „כללי-פרטי“, ובסוף המכתב כתב כ"ק אדמו"ר זי"ע אודות כ' מנחם אב, ובשולי המכתב יש מראה מקומות, ולקמן נביא מראה מקום אחד שמציין כ"ק אדמו"ר זי"ע לזהר סוף פרשת בחוקותי, והפלאת הדברים מדברים בעד עצמם, שרואים עד כמה הי' רצונו הפנימי והעמוקה שילמדו מתורת אביו.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, מוצאי ת"ב, יתפך בקרוב ממש (וכל הצומות) לששון ולשמחה ולמועדים טובים, יום רביעי פ' פנים בפנים דבר הוי' עמכם, שנת ה'תשד"ט. ברוקלין, נ. י.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצי"צ כו'
מו"ה יהודה ליב שי'

שלום וברכה
וכו' וכו'
המכ' נתקבל ית"ח.

ע"פ מנהג ישראל אשר תורה היא לקדש הלבנה דוקא במוצאי ט"ב,

ומפורש הטעם בכ"מ, כי בשו"ט היא כי ישראל והשכינה עתידין להתחדש כמותה, וגם כי במנחת ט"ב נולד המשיח,

הרי זהמ"ג לחדש ההתעוררות להחלטות טובות בכל עניני תשובה והתנומ"צ, שהן המבטלות טיבת הגלות, אשר (רק) מפני חטאינו גלינו מארצנו, ובהטל הטיבה מיד (בעל המסובב - הגלות ו) הן נגאליו.

וכיון שגדול כח החלטות הנעשות בציבור - לקבל בההאסף רבים יחד בהתועדות שמחה, שמחה באמירת דברי תורה, שהיא המשמחת לב ועינים מאירה, ושמחה פורצת גדר והגבלה בלימוד התורה והידור בקיום מצותי' ,

התועדות בפרט ביומין זכאין הסמוכין לטייב ועי"פ: בחמשה עשר באב, ובשבת י"שלו"י שלאחרי, ובשבת שלאחרי שבת מברכים דחודש אלול, חודש החשבון (והתשלומין) דימות שנה זו. ובשלש פעמים הוי חזקה - חזקה תורה ומצותי' ומתוך שמחה וטוב לבב תמיד כל הימים.

בברכה להצלתה רבה בכה"ל,
והרי כיו"ג גם ימהר ויחיש שבקרוב ממש יקויימו
היעודים-ההבטחות שיהפכו ימים דאלינן מינייהו
לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אהבו
(אהבת ישראל) וידעו כי אתה שפך הוי' לבדך עליון
על כל הארץ,
בגאולה האמתית והשלימה עיי' משיח צדקנו

נ.ב.

השיק שלאחרי ט"ו במנייא - הוא כ"פ במנייא, יום האי"צ וההילולא של אמונו לוי יצחק בן הרב אי"צ ברוך שניאור-זי"ל - זה ארבעים שנה,

ועלי החוב והזכות גדול להציע ולבקש וכו' - ללמוד בהתועדות מתורתו, ולנדב בימא דין לז"ב,

שמעך נפשו על הפצת היהדות בתוככי בניי "מאחורי מסך הברזל", ועי"ז הי' חשוב בבית האסורים ונשפט לגלות ומת בגולה ושם מ"כ, זכותו יגן עלינו ועי"א - שליטיא.

הקדמה

תי"ב. להפך לששון ולשמחה: ראה פי' על נהרות בבל: אין שמחה בא אלא בחשכה באב לפי שקבעו אבל בזמן הזה ועדיל לפני הקביה לעשותו ליוני כו'. וראה אוה"ת מטע' ע' א' שפד בסופו ואילך. לקוויש חלק חיי' ע' 314-313. מפרך. (ובל צמורת). ולמועדים טובים: ראה זכריו ח' ט, רמב"ם סיום הל' תעניות. וביבר'י לא, רב: והפכתי אבלי לששון גו'. ובסליחות לייז בתמוז: מפר לנו לששון ולשמחה. וראה טווי"ע או"ח סוף הל' תעניות. והספות לקי"א או"ח להתי"ם (הוצאת קה"ת) סי' ח. פנים בפנים. ואחזקו ח'ד (שיעור חומש הירומי). וראה לקו"ת ריו"א, אוה"ת ואחזקו (ע' ב' א' ואלך). מנהג ישראל. גוררת היא: ראה תודיה נפסל - מנחות כ"ב. מהרי"ל הובא ברמ"א ליו"ד טע"ו ט"ד. מנהגים ישנים מזרזא ע' 153. וראה ירושלמי פסחים פ"ד, ת"א. לקדש. ט"ב: באה"ט שו"ע או"ח סת"כ וסתקניא מהאריז"ל - והוא בפרע"ח במקומו. סי' האריז"ל. שו"ע האריז"ל - א"ר שם. ועוד. דוקא: לבוש שרד או"ח סתקניא. וראה גם בהנשמן בכ"פ החיים או"ח סת"כ ט"ק כט. שם סתקניא ט"ק ק"ד. ב"מ: כהאריז"ל שם. באה"ט וא"ר שם. ועוד. ישראל. עתידין להחדש כמותה: ברכת קידוש לבנה, מטה' מב, א. רמב"ם הל' ברכות פ"י, ה"יז. במנחת ט"ב נולד: שער הכרונות במקומו. וראה תענית כט, א (הובא בשו"ע או"ח ר"ס תקנ"ח. רמ"א שם סו"ס תקנ"ז) שט"י לעת ערב ציתו אש בהיכל. ובאיכ"ר (פ"א, נא) צעקה פרתו פעם שני' כ"ו נולד כ"ו. - לכאורה כצ"ל גם בבאה"ט וא"ר שם. פרמ"ג סתקניא. ועוד. עניני השבת: להעיר אשר ענין התעניות הוא ילפתוח דרכי התשובה" - רמב"ם הל' תעניות רפ"ה"א צו"א רה"ש סי' מג (הוצאת קה"ת). התשובה והתמיצ: השייכות ביניהם - ובסדר זה - ראה שרי אורה ע' 76. וראה סה"מ תר"ל ע' ש"ט. דבכ"מ. מפני חטאינו גלינו מארצנו: נוסח תפלת מוסף דששל רגלים וימים נוראים. מ"ד. הן בגאלין: רמב"ם הל' תשובה פ"ד, ת"ה. החלטות הבעות בצ"ב"ר: ראה קונטרס ייחלצו"י תרנ"ט פ"ד. וראה גם שם פ"ד (סה"מ רמב"ם ע' סא. שם ע' נט). הבהרעו: ראה דברי אדמו"ר דק"ק - נדפסו בקובץ מכתבים לתהלים אהל יוסף יצחק ע' 199. אגרות-קדש אדמו"ר מהר"י"צ ח"ג מכו תשפד (ע"ת"ג ואלך). המשמחה. מאירה: רשות לחתן חורג. וי"ל המשמחה לב - כל התורה (תענית) ל, טע"א. שו"ע או"ח ר"ס תקנ"ד. דראה גם שו"ע אה"י"צ ט"ג. ע"ג עניני מארה - המורו שבה. פנימיות התורה (ירו"ש חגיגה פ"א סוף הל' ובק"י"ע שם). ושמחה פורצת גדר: ראה בארוכה ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 49 בסופו ואלך. בחמשה עשר באב: ענינו - דאה משנה דמג"א סוף מ"ט תענית. ב"ב קכא, א-ב. לקי"א להתי"ם (לא, ג - בהוצאת קה"ת). רשימות חצ"י לאיכה (אוה"ת י"ד כ"ר ב' ע' צו). ד"ה נחמו עתיר (סה"מ עתיר ע' ר"ח ואלך). ועוד. ובשבת ישליו: ראה לקו"ת בהר ד"ה אש שבחתי תשמרו (מא, א). אוה"ת בהר (כ"ר ג) ד"ה זה (ע' תתק ואלך). המשך תעריב ח"י"ב ע' א"ק ח' ואלך. ובכ"מ. חדוש אלול: שייכותו לחודש אב - ראה לקו"ת לוי"צ ע' תו ואלך. חודש חשבון (ההשלומים): ראה סה"מ א"ד"ש ע' 75. ושם ע' 78 בשם הבעש"ט. וראה לקו"ת מהרי"ל הל' ימים הנוראים. ל"ת להאריז"ל עת"פ (תא, כ"ג) ובכחה גו' ירח ימים. טור או"ח ר"ס תענית פ"א. ובשולש פעמים היו חזקה: בי"ב ק, ב. ושינו. לששון. והאמת והשלום אהבו: זכר' שם רמב"ם סוף הל' תעניות. אהבה ישראל: שקרבת את האמולה, מכלין שקיבת הילרות היא - היפך תענית אהבת ישראל (י"מ ט, ב). וראה תור"ח נח טד, א ואלך. אוה"ת נ"ך שם ע' א"מ (ד"ה בעה"מ). וי"ד. הארץ: תהלים סיום וחותם מזמור פג. ארבעים שנה: ראה ע"ז (ה, ב). חז"ב (כה, א). רש"י ס"פ תבוא. לקו"ת כ"ך ח' (ע' 337 ואלך). והזכות גדול: עליו חז"י ט"פ בחוקותי. מתורתו: בטי' ליקוטי לוי"צ, תורת לוי"צ: על הזמר, השי"ם, התניא וכ"י. שמשך נפשו: ראה הקדמתו לסי' הערה על התניא, ההוספה בסופו.

(* וראה שם פי"א.)

Handwritten Hebrew text in a cursive script, likely a personal note or a draft of a preface. The text is dense and covers most of the page area within the box. It appears to be a continuation of the preface's content or a related commentary.

* * *

„והזכות גדול. עייני זהר חלק ג' סוף פ' בחוקותי“.

הקדמה

וזהו הלשון שם (עם תרגום ללה"ק):

[זהר חלק ג' פרשת בחוקותי דף קט"ו ע"ב] פתח (רבי חייא) ואמר, (כתוב) בן יכבד אב ועבד אדוניו (מלאכי א, ו, הביא ענין זה לכאן בשביל כבוד רבי אלעזר בן ר' שמעון שדרש וחדש בזהר שם, ואמר ר' חייא, מה שכתוב) בן יכבד אב (היינו) כמה דאת אמר (כמו שנאמר) כבד את אביך ואת אמך, ואוקמוה במיכלא ומשתייא ובכללא (וביאררו חז"ל שבן צריך לכבד את אביו במאכל ובמשתה ובכל דבר), האי בחייו דאתחייב ביה (זהו בחייו שנתחייב בו מן התורה) בתר דמית אי תימא הא פטור מניה הוא (אחר שמת אביו אם תאמר שהוא פטור מלכבדו) לאו הכי (איך הדבר כן), דאף על גב דמית אתחייב ביקריה יתיר (שאף על פי שמת אביו, הבן מחוייב בכבודו עוד יותר), דכתיב כבד את אביך (היינו גם לאחר מותו), דאי ההוא ברא אזיל בארז תקלא (שאם הבן הולך בדרך מעוקל), ודאי מבזה לאביו הוא (ודאי שהוא מבזה את אביו), ודאי עביד ליה קלנא (ודאי שעושה לו בזיון), ואי ההוא ברא אזיל בארז מישר ותקין עובדוי (ואם הבן הזה הולך בדרך הישר ותיקן את מעשיו), ודאי דא אוקיר לאבוי (ודאי זה מכבד את אביו), אוקיר ליה בהאי עלמא גבי בני נשא (הוא מכבד אותו בעולם הזה בין בני אדם, שאומרים אשרי יולדתו), אוקיר ליה בההוא עלמא גבי קדשא בריך הוא (ומכבד אותו בעולם העליון אצל הקב"ה), וקדשא בריך הוא חייס עליה (והקב"ה מרחם עליו), ואותיב ליה בכורסייא דיקריה ודאי (ומושיב אותו בכסא כבודו הראוי לו)

(ומסיק דבריו ואמר מה שכתוב) בן יכבד אב, כגון רבי אלעזר (ברבי שמעון) דאוקיר ליה לאבוי בהאי עלמא ובההוא עלמא (שהוא כיבד את אביו בזה העולם ובעולם העליון), השתא אסגי שבחא דרבי שמעון בתרין עלמין, בהאי עלמא, ובההוא עלמא יתיר מחייו (ועתה נתרבה שבחו של רבי שמעון בשני עולמות, בעולם הזה, ובעולם הבא עוד יותר מבחייו), דזכה לבנין קדישין ולגזעין קדישין (לפי שזכה לבנים קדושים ולגזעים קדושים).

זכאין אינון צדיקייא דזכאן לבנין קדישין לגזעין קדישין (אשריהם הצדיקים שזוכים לבנים קדושים ולגזעים קדושים), עלייהו אתקרי (עליהם ראוי לקרות) כל רואיהם יכירום כי הם זרע בוך יהו"ה, אמן. עכל"ה.

* * *

והנה, הפירושים על התורה שנלקטו בסדרת „ילקוט לוי יצחק עה"ת", מפוזרים בספריו של ר' לוי יצחק זצ"ל „תורת לוי יצחק" ו„לקוטי לוי יצחק", שנשארו לפליטה, שרידים מן הים הגדול של חידושי הרבנים שהעלה על הכתב ונאבדו, והנה בהכתבים שהגיע לידי כ"ק אדמו"ר זי"ע לא נמצאו באופן שיטתי ומסודר פירושים על התורה, ובעבודה זו לוקטו הביאורים וסודרו לפי סדר הפרשיות.

הקדמה

יש מהם המתייחסים באופן ישיר לתיבות המקרא, ויש מהם המתייחסים לפירוש מסוים על הפסוק, או לשקו"ט הנובעת מפירושי המקרא, בכל מקום לפי עניינו.

כדי לקרב את הלומד ולהקל על ההבנה, נוספו כותרות בראש כל פירוש וסימן, מראי מקומות לפסוקים ומאמרי חז"ל וביאורים במקום ההכרח, פוענחו גימטריאות, ותרגום ללשון הקודש מאמרי חז"ל שהם בארמית, והוצג בראש הספר תוכן הפירושים והפסוקים. וכן בסוף הספר מובא מפתחות פסוקים ומאחז"ל וספרים. וכן מפתחות ענינים, גימטריאות, וראשי־תיבות, להקל על הציבור למצוא ענין המבוקש.

כאמור, כתב הרב המחבר כמות גדולה של חידושי תורה המשתרעים על אלפי גליונות², אך לידינו הגיעו רק מעט מן המעט. וכפי שמעיד המחבר עצמו בכמה הזדמנויות: „וטרוד אני כעת בכתיבת רשימה גדולה עמוקה ורחבה וכו'” (ממכתב י"ג מרחשון תרצ"ז); „בכתוב אצלי זה איזה שנים רשימה גדולה המחזקת כמה בויגן על פסח שני, היא עמוקה מאוד” (מכתב יום א' פסח שני תרצ"ד); „והדברים ארוכים הרבה באורך רוחב ועומק, ומבוארים בס"ד ברשימה דקריאת הגבר” (ממכתב ג' שמות ה'תרצ"ו), ובריבוי מקומות מציין למאות רשימות וכו', ועוד ועוד – אך לצערנו רוב כתביו של המחבר ז"ל צפונים ונעלמים לעת עתה, וביאורים אלו הן כטיפה מן הים הגדול, וחבל על דאבדין.

ומעיד על כך כ"ק אדמו"ר זי"ע בשיחת מוצאי ו' תשרי תש"נ (תורת מנחם התוועדויות תש"נ ח"א עמוד 64):

„חלקה של בעלת היארצייט (הרבנית חנה זצ"ל, אם כ"ק אדמו"ר זי"ע) שגם כאשר הי' בגולה במקום שלא ידעו כלל אודות יהודים ויהדות ובמצב קשה בגשמיות .. לא הי' הנייר בנמצא ולא הי' שם דיו, הלכה היא בעצמה ואספה עשבים ועשתה מהם דיו, פעולות שהיו קשורים במסירות נפש, ואאמו"ר כתב חדו"ת בשולים של גליונות הספרים שהיו תח"י, ומזה נדפסו אח"כ ספרי „לקוטי לוי יצחק”. וכך השתדלה והתאמצה בנוגע לשמירת הכתבים אחרי שנסעה מאלמא אטא (מקום גלותם) והסתכנה והביאה הכתבים למוסקבה. משיצאה מהמדינה לא יכלה לקחת עמה את הכתבים, כיון שנסעה בתור אזרחית פולין וכו' ונשלחו במשך הזמן ע"י השגרירות וכיו"ב. וחבל מאוד על שאר הכת"י שלעת עתה לא הגיעו לידינו, שהרי היו עוד ריבוי כתבי יד שהיו בידיו של בנו של „תמים” שהוא עצמו למד ב„תומכי תמימים” זמן

---

(2) ראה „מבוא” למפתחות ל„לקוטי לוי יצחק” (קה"ת, תשל"ג) עמוד יז.

הקדמה

מה, אך לא נשתמרו בידו מפני סכנת נפשות שמא ימצאו בידיו כתב ידו של רב שהי' מורד במלוכה, ולא רק זה, מדובר הרי במי שגם בהיותו בגלות „העיז” והמשיך וכתב חידושי תורה .. כך שכל המנסה „להבריח” את הכתבים האלה מחוץ למדינה מסתכן בנפשו! ומפני הסכנה חשש לקחת עמו את הכתבים, ועד היום לא ידוע מה עלה בגורלם של עשרות, ואולי מאות, גליונות החידו”ת של אאמו”ר, הנמצא אי שם ברוסיה”.

* * *

חשוב להדגיש, כי ביחד עם כל ההוספות הנ”ל נעתקה כאן (עד כמה שאפשר) תורת המחבר כלשונה, והפירושים הן בעיקר מה ששייך על הפסוקים וכו’, והרוצה להעמיק ולהחכים, עליו לעיין במקור הדברים בספרי רלוי”צ הנ”ל, ובודאי יגלה עוד כמה וכמה טפחים מעומק רום תורתו הקדושה.

תודתי עמוקה לאלו שעזרו וסייעו בהצלחת הספר, הרה”ח החוזר וכו’ ר’ יואל שי’ כהן, הרה”ח ר’ יהודה ליב שי’ שפירא ר”י ישיבה גדולה ד’מיאמי, הרה”ח וכו’ ר’ יעקב ליב שי’ אלטיין, הרה”ח וכו’ ר’ חיים שאול שי’ ברוק, הרה”ת ר’ ירמיה הכהן שי’ ברקוביץ, הרה”ת ר’ אפרים שי’ רובין, הרה”ת ר’ מנחם מענדל (ברנ”צ) שי’ גרינפלד, בני הרה”ת השליח ר’ לוי יצחק שי’ דובאוו, הקב”ה ישלם להם משכורתם שלמה בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות.

* * *

כנ”ל – בהשגחה פרטית, וכמאחז”ל (תענית כט, א) מגלגלין זכות ליום זכאי, כך זה יוצא לאור לקראת ולכבוד יום ההילולא דהרבנית הצדקנית מרת חנה נ”ע זי”ע, שרוב הפירושים המובאים בספר, נכתבו על ידי הרב המחבר ר’ לוי יצחק זצ”ל בדיו שהיא הכינה במסירות נפש, כנ”ל. ובהזדמנות זו כדאי לרשום כמה דברים בנוגע הרב המחבר.

א) שמעתי מאאמו”ר הרה”ח ר’ יהודא לייב ז”ל סיפור שסיפר לו הרה”ח ר’ אברהם סענדער נעמעצאוו ע”ה (שהי’ מראשוני התמימים בליובאוויטש), וכך סיפר הרב נעמעצאוו:

הגעתי לבית חיינו 770 בתקופה שלפני יו”ד שבט ה’תשי”א, ונכנסתי ליחידות אל כ”ק אדמו”ר.

בהיותי ביחידות, שאל אותי הרבי האם אני זוכר את שמות התמימים שהיו אז בליובאוויטש, וכשהשבתי בחיוב ביקש ממני כ”ק אדמו”ר שארשום את השמות על נייר.

הקדמה

רשמתי את השמות, ובין השמות שציינתי, ה' גם אביו של כ"ק אדמו"ר, רבי לוי יצחק נ"ע.

כשהגשתי לכ"ק אדמו"ר את הרשימה, הרבי עבר על הרשימה וסימן בעיפרון ליד כל שם ושם, וכאשר הוא הגיע לשמו של אביו, רבי לוי יצחק, צהבו פניו. והי' נראה שאת זה הוא חיפש.

ב) סיפר הרה"ח ר' גבריאל שי' שפירא: כשזקני הרה"ח ר' שניאור זלמן וולענקין (ה'מלמד' של הרבי) התגורר בעיר יעקאטרינאסלאָוו, בתו וחתנו הרה"ח ר' ליפא ומרת חנה שפירא (ההורים שלי) התגוררו בעיר לענינגראד, ומעת לעת היו מגיעים לבקר ביעקאטרינאסלאָוו.

אבי סיפר לי, כי באחת מביקוריהם בעיר בתקופת ימי חג הפסח, ה' זה בימי כהונתו של רבי לוי יצחק נ"ע כרב העיר, וב"שבת הגדול" רבי לוי יצחק דרש את "דרשת שבת הגדול" בכמה בתי כנסת בעיר, הוא כיתת את רגליו מבית כנסת לבית כנסת ונשא שם דברים בפני הציבור הרחב.

אבי התלווה אל רבי לוי יצחק, ולימים הוא סיפר שבכל בית כנסת ה' רבי לוי יצחק נושא דברים בהתאם לרמתם ואופיים של המתפללים במקום.

בבית כנסת אחד הוא שילב בדרשתו עניני קבלה, בבית כנסת שני דיבר בעניני דרוש, בבית כנסת שלישי הוא דיבר בענינים פשוטים, הלכה למעשה, וכך בכל מקום ומקום בהתאם ולפי צרכי בני הקהילה.

ג) סיפר השליח הראשי במדינת פלורידה הרה"ח ר' אברהם שי' קאָרף:

בעת שלמדתי בישיבת תומכי תמימים בברינוא (צרפת), שמעתי את הסיפור הבא מהשו"ב דשם, הרה"ח ר' ארי' דוב (הידוע בשם לייב) איידלמאן, סיפור שהוא ה' נוכח בו:

ה' זה בשנת תר"צ לערך, הייתי אז במאלאכאווקא הסמוכה למוסקבה, ובימי שמיני עצרת ושמחת תורה רבי לוי יצחק נ"ע התארח במקום.

הסדר ה' אז, שבסיום אמירת פסוקי "אתה הראת" בפעם הראשונה התיישבו כולם לאמירת "לחיים" ולהתוועדות קצרה, לאחר מכן אמרו את פסוקי "אתה הראת" בפעם השני' ולאחרי' שוב התיישבו לאמירת לחיים והתוועדות, וכן גם לאחר הפעם השלישית.

כשהתיישבו להתוועד אחרי סיום "אתה הראת" הראשון, ביקשו מרבי לוי יצחק לומר כמה מילים. רבי לוי יצחק שאל את כל הנוכחים לשמם, והוא אמר שכיון שהכל הרי על פי ההשגחה העליונה, אזי לבטח יש קשר בין שמו של כל אחד לבין הפסוק שהוא אמר. ורבי לוי יצחק ביאר וקישר את הפסוק של אתה

הקדמה

הראת שאמר כל אחד ואחד עם שמו הפרטי, כיצד כל פסוק מורה על עבודה מסויימת השייכת במיוחד לשמו הפרטי של האומר.

הגבאי ששמע את הדברים, וכנראה חשב לעצמו זה סתם איזה „דרוש“ וכדומה, והחליט שבפעם השני' הוא יחליף את הסדר, הוא יכבד את כל אחד מהנוכחים בפסוק שונה, לא באותו פסוק שהוא אמר בפעם הראשונה.

כאשר התיישבו להתוועדות בסיום אמירת הפסוקים בפעם השני', אמר רבי לוי יצחק: כל האמור קודם, הוא כאשר עומדים בתחילת העבודה, בדרגה נמוכה, אבל לאחר שמתעלים ואוחזים כבר באמצע העבודה, באמירת הפסוקים בפעם השני', אזי סדר העבודה מרומם יותר ושונה מתחילת העבודה, וכך הוא הסביר מה הקשר בין שמו של כל אחד ואחד מתאים לפסוק שאמר בפעם השני', באופן העבודה הנעלה יותר.

גם בפעם השלישית החליף הגבאי את סדר הפסוקים של הנוכחים, וגם בהתוועדות השלישית לאחר סיום אמירת „אתה הראת“ השלישי, הסביר רבי לוי יצחק, לפליאת כולם, כיצד לפי סדר העבודה הנעלה ביותר, בסדר אמירת הפסוקים בפעם השלישית, שייך כל פסוק לכל שם ושם של מי שאמר אותו, בהתאם לשמו ובהתאם לאופן העבודה הנעלית.

ד) סיפר הרה"ת ר' שלום אליהו שי' ווילנקין ששמע מאביו הרה"ח ר' שניאור זלמן ווילנקין ע"ה: בעת שלשו פעם עיסה לאפית מצות לפסח, חסר היה קצת מים שלנו, וגם היה רק כלי של ברזל. כאשר באו לרבי לוי יצחק לשאול אותו בנדון זה, הוא אמר שבשולחן ערוך רבנו הזקן (סי' תנה, יז), „וטוב ליזהר שלא להשהות הברזל בתוך המים“.

הוא גם הסביר את הענין באריכות על פי רמז לקוח מספרי קבלה, מה הפסול בקשר בין ברזל ל'מצה'.

„ברזל“ הוא ראשי-תיבות בלהה, רחל, זלפה, לאה. ובצירוף זה השפחות קודמות לאמהות, והן גם מפסקות בין שמות האמהות, כך שלא ניכרת מעלת האמהות.

„מצה“, שייך לראש השנה, כי על שתי פעולות נאמר שהן „חכמה ולא מלאכה“, על תקיעת שופר (ראש השנה) ועל רדיית הפת (פסח). וראש השנה הוא יומן של האמהות.

ולכן לא ייתכן קשר בין ברזל לבין מצה³.

* * *

---

3) להעיר שהביאור בענין ששופר ומצה – רדיית הפת הוא חכמה ולא מלאכה, מובא בכרך זה סימן קת.

הקדמה

ויהי רצון שיקויימו דברי כ"ק אדמו"ר זי"ע (בשיחה הנ"ל): „ועצם ההחלטה ע"ד לימוד ענינים חדשים אלו ממהרת את בוא הזמן שיוכלו לחפש אחר הכתבים גם במדינה ההיא ולמצוא אותם". ובקרוב ממש נזכה לקיום ההבטחה⁴, „בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזהר (כולל גם ביאורו ב„לקוטי לוי יצחק" ו„תורת לוי יצחק", ובתוספת ביאור ע"ד החסידות, באופן ד„יתפרנסוין"⁵) יפקון בי' מן גלותא ברחמי" – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שילמד תורה את כל בני ישראל⁶ גילוי פנימיות התורה, „סוד טעמי ומסתר צפונותי"⁷, בתכלית השלימות, ועד ל„תורה חדשה מאתי תצא"⁸.

דוד בן הרה"ח ר' יהודה ליב ז"ל הובאוו

פרינסטון, ניו דזשערזי

---

(4) זח"ג קכד, ב (ברע"מ) – הובא ונתבאר בתניא אגה"ק סכ"ו.
(5) תקו"ז ת"ו בסופו. וראה לקוטי שיחות חלק כד עמוד 136 הערה 35. וש"נ.
(6) ראה רמב"ם הלכות תשובה ספ"ט. וראה לקוטי תורה צו יז, א ואילך. ובכ"מ.
(7) פרש"י שיר השירים א, ב.
(8) ויק"ר פי"ג, ג – ע"פ ישעי' נא, ד. וראה בארוכה קונטרס בענין תורה חדשה מאתי תצא – משיחת יום ב' דחג השבועות תנש"א. תורת מנחם התוועדויות ה'תנש"א חלק ג' עמוד 278 ואילך.

תודתי להספרי' של אגודת חסידי חב"ד, שצילמו עבור הספר הכתב עצמו
דכ"ק הרה"ג והרה"ח המקובל ר' לוי יצחק זצ"ל – אחד הפירושים מלקוטי לוי
יצחק הערות לזהר על פרשת וארא דף נו, א ואילך – מובא לקמן סי' מה, ע"ש.

והפירוש – הכתב יד – נכתב על כמה עמודים, מחוסר מקום נאלץ לכתוב את
פירושו בהמשכים מעמוד לעמוד קודם, והסדר הוא כך:

א) מתחיל בתיבות „התחיל בקדמאה” בדף כה, א בצד שמאל, ומסיים בתיבות
„דכל פקודין ב”פ”.

ב) ממשיך הפירוש – ונותן סימן, שמתחיל וכתב עוד הפעם תיבות אלו –
„פקודין ב”פ” – בעמוד (קודם) דף כד, ב למטה, ומסיים בתיבות „שליטא בחי'
מלכות”.

ג) ממשיך הפירוש, בדף כג, ב בצד ימין, ומתחיל בתיבות „שליטא בחי' מלכות”,
ומסיים בתיבות „ושם הוא בריאה”.

ד) ממשיך הפירוש בדף כב, ב בצד ימין, ומתחיל בתיבות „ושם הוא בריאה”,
ומסיים בתיבות „זה במלת כלל”.

ה) ממשיך הפירוש בדף כב, א בצד שמאל, ומתחיל בתיבות „זה במלת כלל”,
ומסיים בתיבות „בריאה יצירה עשי”.

Handwritten text at the top of the page, including the number 48 and the word 'וארא'.

Main body of handwritten text in the center of the page, containing the primary content of the document.

Vertical handwritten text on the right side of the page, likely serving as a commentary or gloss.

Bottom section of handwritten text, including a large word 'לבן' and further commentary.

שמות ו, ז: וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וַיִּדְעֹתֶם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרָיִם מִתַּחַת סַבְלוֹת מִצְרַיִם:

מה

ביאור דיוק לשון הזוהר „וידעתם כי אני ה' אלקיכם וגו'“, מצות ידיעת ה' – ידיעת כל סדר ההשתלשלות, וביאורו

וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וַיִּדְעֹתֶם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וגו', פְּקוּדָא דָּא קְדָמָא דְכָל פְּקוּדִין, רֵאשִׁיתָא קְדָמָא דְכָל פְּקוּדִין, לְמַנְדַּע לִיהַּ לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּכֻלָּא, מְאִי בְּכֻלָּא, לְמַנְדַּע דְּאִית שְׁלִיטָא עֲלָאָה דְּאִיהוּ רַבּוֹן עֲלָמָא, וּבְרָא עֲלָמִין כְּלָהוּ, שְׁמִיא וְאַרְעָא וְכָל חִילִיָּהוֹן, וְדָא אִיהוּ בְּכֻלָּא.

ספר הזהר – רעיא מהימנא – חלק ב דף כה, א

התחיל² בקדמאה בלבד ואחר כך נקט ראשיתא קדמאה. גם לאיזה

(4) ראה לקוטי שיחות חלק ה' ע' 279. ועוד.

מה

(1) [תרגום ללה"ק] ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני יהוה אלהיכם וגו' (הקדים הרעיא מהימנא ואמר כי) פקודא דא קדמאה דכל פקודין (מצוה זו של ידיעת ה' היא מצוה הראשונה דכל המצות), ראשיתא קדמאה דכל פקודין למנדע ל' לקדשא בריך הוא בכללא (ההתחלה הראשונה של כל המצות היא לדעת את הקב"ה בכללות, ושואל) מאי בכללא (מהו בכללות, ואמר) למנדע דאית שליטא עלאה (לדעת שיש שליט עליון), דאיהו רבון עלמין (שהוא אדון העולם), וברא עלמין כלהו (וברא כל העולמות), שמיא וארעא וכל חיליהון (השמים והארץ וכל צבאם), ודא איהו בכללא (וזוהר ידיעת ה' בכל).

(2) מבאר כאן י"ג שאלות ודיוקים בלשון הזוהר, והם:

- (א) כתוב „פקודא דא קדמאה דכל פקודין ראשיתא קדמאה דכל פקודין“, מתחיל בלשון „קדמאה“, ואח"כ נקט „ראשיתא קדמאה“?
- (ב) מה ניתוסף בהתיבות „ראשיתא קדמאה דכל פקודין“, הרי כבר אמר

צורך נקט אחר כך ראשיתא קדמאה דכל פקודין הרי הי' מספיק שיאמר פקודא דא קדמאה דכל פקודין למנדע כו'.

אך הפירוש כך הוא:

קדמאה הא' הוא כתר.

ראשיתא קדמאה הוא, ראשיתא — חכמה, קדמאה — בינה.

„פקודא דא קדמאה דכל פקודין“, והי' צריך לכאורה רק לומר „פקודא דא קדמאה דכל פקודין למנדע וכו'“?

(ג) למה נקט שני פעמים „כל פקודין“, דהי' יכול לכתוב „פקודא דא קדמאה דכל פקודין, ראשיתא קדמאה למנדע לי' וכו'“?

(ד) כתוב „דאית שליטא עלאה דאיהו רבון עלמא“, מהו החילוק בין הלשון „שליטא עלאה“, ובין „רבון עלמא“?

(ה) בהנ"ל, למה ב„שליטא עלאה“ אינו כתוב „דעלמא“, וב„רבון“ כתוב „עלמא“, למה לא כתוב „שליטא עלאה דעלמא“?

(ו) מהו הדיוק „דאית שליטא עלאה“, למה לא כתוב „למנדע דאית שליטא דאיהו רבון עלמא“?

(ז) כתוב אח"כ „דאיהו רבון עלמא וברא עלמין כלהו“, למה מתחילה כתוב „עלמא“ לשון יחיד, ואח"כ „עלמין“ לשון רבים?

(ח) מהו החילוק בין „רבון“ ובין „ברא“?

(ט) מה הטעם והדיוק בלשון הזהר, דכשנקט „דאיהו רבון“, נקט אחר כך „עלמא“ לשון יחיד, וכשנקט „וברא“ כתב אחר כך „עלמין“ לשון רבים; מה הקשר בין „רבון“ ו„עלמא“, ובין „ברא“ ו„עלמין“, דהרי לא נקט „דאיהו רבון עלמין“, וברא עלמא“?

(י) מהו הדיוק „וברא עלמין כלהו“?

(יא) מהו הדיוק וההדגשה שלשה פעמים דכתוב „בכללא“ — „למנדע לי' לקב"ה בכללא מאי בכללא“, ובסוף מוסיף עוד הפעם „ודא איהו בכללא“?

(יב) המעייץ יראה וידייק דהזהר כותב כך: „למנדע“ דהמצווה הוא ל„דעת“, ומפרט אח"כ שלשה פרטים מצד הקב"ה, והם: א) „דאית שליטא עלאה“, ב) „דאיהו רבון עלמא“, ג) „וברא עלמין כלהו“, דההדגשה היא על הקב"ה, שהוא ה„שליט“, ה„רבון“, וה„ברא“, ואח"כ מפרט עוד שלשה פרטים במה שנברא, והם: א) „שמיא“, ב) „וארעא“, ג) „וכל חליהון“. מהו כל הפרטים האלו?

(יג) עוד דיוק יבואר בלשון הזהר, דכתוב „למנדע דאית שליטא עלאה דאיהו רבון עלמא, וברא עלמין כלהו“, ומשמע מדיוק לשון הזהר, דמ"ש „דאית שליטא עלאה“ הוא הולך ביחד עם ההמשך „דאיהו רבון עלמא“, דלא כתוב עם אות וי' „ואיהו רבון עלמא“, דאז הי' משמע שהוא ענין בפנ"ע, ומשמע שהם ביחד, משא"כ „וברא עלמין“ באות וי' הוא ענין בפנ"ע, מהו דיוק הזהר בזה? וכל זה יבואר בפנים.

(והוא כמו³ אהי אשר אהי, אהי⁴ כתר, אשר — אותיות ראש — חכמה, אהי בינה).

3) שמות ג, יד, ויאמר אלקים אל משה אהיה אשר אהיה וגו'. ומרמז ומבאר שלשה פרטים:

א) שכמו בפסוק „אהייה אשר אהייה“, יש ב' פעמים אהייה, כמו כן כאן בזהר, כתוב ב' פעמים „קדמאה“.

ב) וכמו שפ'ם הג' תיבות „אהי אשר אהייה“ הם כנגד כתר, חכמה, בינה, כמו כן כאן תיבת „קדמאה“ כתר, „ראשיתא“ חכמה, „קדמאה“ בינה.

ג) וכמו שפ'ם תיבת „אשר“ מרמז לחכמה, כמו כן „ראשיתא“ לשון „ראש“, הוא אותיות אשר וד"ל.

4. וראה הערה 4.

4) פירוש: מבואר בחסידות עפ"י מש"כ בזהר חלק ג' — פרשת אחרי — דף סה, א. ב.: במ"ש (שמות ג, יד) „אהי אשר אהייה“ ד"ש הראשון הוא כתר, והשני בחי בינה, דע"י בחי בינה דוקא הוא התגלות התענוג — בחי כתר, ע"ש. (עיין לקמן סי' צב הערה 6).

וראה אור התורה ענינים עמוד קצו. שמות עמוד ב' תצט וז"ל: שם אהי שהוא ענין אנה זמין לאתגליא דהיינו כשהוא בבחי' עיבור ועתיד להיות הלידה. עיין מזה בזח"ג ויקרא די"א סע"א. אחרי דס"ה, ב. ע"ש.

וראה ספר הערכים חלק א' ערך אהייה וז"ל: שם אהי הוא בכתר¹. וטעם בחינה זו ב„אהי“:

א) אהי לשון עתיד, ובחי' הכתר (א) אינה מצויירת בשום ציור פרטי עדיין (כשאר הספירות), רק שעתיד להיות נמשך ממנה כל פרטי הספירות², שלכן אהי מורה על הריון ועיבור — אנה זמין לאולדא³ — כי ממנו נולדים כל פרטי הספירות⁴. (ב) תתגלה לעתיד לבוא⁵.

ב) אות הראשונה דשם אהי היא אל"ף, שענינה של אות אל"ף הוא קול פשוט שאינה מצויירת עדיין (וממנה באים כל ציורי האותיות) — בחי' כתר⁶. שזהו עיקר ההפרש בין שם אהי לשם הוי"ו, ששם הוי"ו, להיותו בבחי'

1) סידור קנז, ד (מזח"ג י, ב). ועיין גם כן [ספר הערכים] ערך תורה, בענין ואהי אצלן אמן ואהי שעשועים יום יום (ל' הכתוב — משלי ח, ל).

2) ראה זח"ג סה, א"ב.

3) לשון הזהר שם ע"ב.

4) אור התורה בראשית יד, סע"ב. דרושי ראש השנה סוף עמוד איש"ב. דרושי שבת שובה עמוד איתענ.

5) ויצא תרס"ו ואילך.

6) סידור קנז, ג ואילך.

7) וגם זה מה שבהוי"ו — וי"ו בין ב' ההי"ן, ובאהי — יר"ד, הוא „ענין אחד וטעם אחד“ עם ההפרש שבפנים (סידור קנז, א).

למנדע, דעת.

ואמר כל פקודין ב' פעמים, בקדמאה ובראשיתא קדמאה, כי פקודין שהם המצות הנה התר"ך⁵ מצות שרשם בכתר כמנין כת"ר, ואחר כך שרשם⁶ בחכמה ובינה בפרשת ואתחנן⁷ ושמרתם⁸ ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם כו'.

החכמה, התחלתו הוא ביו"ד, שמצויירת כבר באיזה ציור⁸. ושם אהי', להיותו בבחי' הכתר, התחלתו הוא באל"ף, קול פשוט⁹. והנה יש שני בחינות בשם אהי', וכמ"ש¹⁰ אהי' אשר אהי', ושני שמות אלו הם (בכללות) בכתר ובינה¹¹.

השייכות דאהי' לבינה הוא: בבינה הוא גילוי הכתר, ולכן גם בבינה הוא שם אהי'¹², כי כתר ובינה משתוים בהשמות¹³. (5) התר"ך מצות. היינו תרי"ג מצות דאורייתא ושבע מצות דרבנן. ראה פרדס ש"ח פ"ג. לקוטי תורה שיר השירים כב, ד. ועוד.

(6) כידוע שיש במצות ב' ענינים ובחי', (א) רצון העליון שלמעלה מטעם — כתר. (ב) רצון שנתלבש בחכמה וטעם — הנק' טעמי המצות. ראה תורת מנחם — ספר המאמרים מלוקט — חלק א' ע' רסו. חלק ב' ע' קסד ואילך. ע' שטז. חלק ד' ע' יד ואילך. ובהנסמן שם בהערות. וזהו הב' פעמים „כל פקודין" (א) מצד שרשם בכתר — למעלה מטעם. (ב) מצד שרשם בחכמה ובינה — טעמי המצות.

(7) דברים ד, ו.

(8) „ושמרתם מצות לא תעשה דמלכות, שמור דנוקבא, שרשם בחכמה שיסד ארץ ברתא דמלכות, ועשיתם מ"ע שבז"א, שרשם בבינה, כונן שמים בתבונה, ועיין בלקוטי תורה בד"ה שימני כחותם ובהביאור [לקוטי תורה שיר השירים מו, א ואילך]. ומצד שרש המצות בכתר, מצות לא תעשה שרשם בעתיק רדל"א, ומצות עשה שרשם באריך שבו מתלבשין הז"ת דעתיק ועיין בלקוטי תורה בהביאור דשחורה" [לקוטי תורה שיר השירים י, ד]. (לקוטי לוי יצחק כאן).

(8) אלא שמכל מקום גם אות יו"ד מורה קצת על לעתיד (כמו „יאכל", „ידבר"), דוגמת ספירת החכמה שהיא ראשית הספירות (ובאהי' — היו"ד באמצעו כנ"ל הערה 7) — סידור שם. (9) סידור שם.

(10) שמות ג, יד.

(11) מקומות המסומנים להלן. מחז"ג יא, א (בדעת ר' אלעזר) ומק"מ שם. פרד"ס שער כ' פ"ב.

(12) סידור קנח, ב. ד"ח נט, א. שעה"י — להאדמו"ר האמצעי — ספ"מ. מים רבים תרל"ו ט"פ ק"א. ויקרא אל משה תש"ה פ"ג.

(13) ששניהם נקראים בשם „הוא" (ראה חז"ג קנח, ב. ובמק"מ שם: ועתיקא הוא בינה). וכן בינה נקראת בשם עתיקא. ועוד (ויקרא תש"ה שם. וראה גם אור התורה דרושי יום כיפור ע' איתקצג).

מאי בכללא, למנדע דאית שליטא עלאה, כתר, (וי"ל שליטא עתיק⁹ שהוא מלכות ד"ק, היינו שליטא בחי' מלכות, עלאה אריך¹⁰).

דאיהו רבון עלמא חכמה, וברא עלמין כלהו בינה.

ומצד כתר לא שייך לומר עדיין עולם כלל ורק מחכמה ובינה כמ"ש¹¹ מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית בבינה.

וכמו שהעולמות הם מצד חכמה, הם עלמא¹² לשון יחיד כמו טיפת האב שהיא טיפה אחת, ולא שייך לומר שם עדיין ענין בריאה רק רבון, שהוא¹³ הוי' פשוט ובוד' מלואיו ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהם מספר רבון, כי שם הוי'¹⁴ הוא בחכמה בכלל, ומצד בינה הם עלמין לשון רבים כמו שבבטן האם מצטיירים כל האברים דהולד, ושם הוא בריאה כי שם נברא הולד, (גם בריאה הוא יש מאין, יש — בינה, אין — חכמה), ובאצילות גופא בינה היא בריאה דאצילות. אך בבינה כל העלמין הם כלהו יחד כמו שכל אברי הולד כולם יחד¹⁵ הם בבטן האם.

9) ראה ספר המאמרים ה'תרס"ו [קה"ת ה'תשע"א] ע' שיב ובהנסמן בהערות שם.

10) ראה הערה 8, דמצות ל"ת שרשם בעתיק, ומצות עשה שרשם באריך.

11) תהלים קד, כד. ראה לקוטי תורה פ' אמור לג, ד. ועוד.

12) מבאר ומרמז, דהן מצד תיבת „עלמא“, והן מצד תיבת „רבון“ כמ"ש בזהר „דאיהו רבון עלמא“ הוא מרמז לחכמה. וכן לקמן, הן תיבת „עלמין“, והן תיבת „ברא“ כמ"ש בזהר „וברא עלמין“ הוא מרמז לבינה.

13) פירושו: רבון בגי' 258, וכן שם הוי' (26) + ד' מילואים של הוי', והם: שם

$$\text{ע"ב (72) + ס"ג (63) + ב"ן (52) + מ"ה (45) = 232,}$$

ביחד: 232 + 26 = 258, רבון.

14) כמ"ש (משלי ג, יט) ה' בחכמה. ראה ספר המאמרים ה'תרנ"ט [קה"ת

ה'תשע"א] ע' עז. התוועדות ש"פ קרח תשל"א סעיף ה [י"ל לש"פ קרח תשע"ה.

תרפיס מתורת מנחם התוועדויות חלק סד (תשל"א חלק ג'), הוי' בחכמה, כי שם הוי' הוא מלשון מהוה, וחכמה ראשית ומקור לעולמות עי"ש. ועוד.

15) ראה אור התורה לך לך עמוד תרעג וז"ל: ידוע דהחכמה מצד עצמה ומהותה

אינה אלא בחי' נקודה אחת בלבד והוא בחי' נקודת היר"ד, והבינה הוא בחי' התפשטות אורך ורוחב בצורת ה"א, והענין ידוע לפי שהארט נקודת השכל היא מתמצית שלו מאיר במוח רק כמו ברק המבריק בהארה בעלמא מפני שעדיין אין בו השגה והבנה, ואח"כ בא לידי השגה והבנה בהסבר כו' הוא הנקרא בינה ואז מסתרת הנקודה דחכמה בתוך אורך ורוחב השגה דבינה ונק' נקודא בהיכלא כידוע.

וזהו מ"ש נקבה תסוכב גבר שאע"פ שהבינה מקבלת מן החכמה ע"ד התגלות מאין ליש ממש כנ"ל אבל אחר שמתגלה הנקודה באורך ורוחב דבינה הנה בחי' בינה מקפת וסוכבת את הנקודה מכל צד כמו היכל כו'. ומחמת זה גם בענין העונג המלוכש בחכמה הנה מובן לפ"ז שבנקודה דחכמה העונג העליון הנקרא עתיקא כנ"ל עדיין

אחר כך שמיא¹⁶ ז"א, וארעא מלכות, וכל חיליהון ביי"ע.
 וכל זה הוא למנדע עיי דעת, שהוא עומד בין כתר חכמה בינה
 לזו"ן, וביי"ע — שהם חיליהון דזו"ן.
 ודא איהו בכללא, כי הרי זהו ידיעת כל סדר ההשתלשלות מריש כל
 דרגין כתר גם בפנימיותו, עד סוף כל דרגין עשיי.
 ונרמז כל זה במלת כלל, והוא:
 כ' — כתר, ר"ת כתר¹⁸, וגם נרמז חכמה בכ', כי י'¹⁹ דחכמה במלואו
 יו"ד הוא כ', והי' דחכמה דבוק בקוצו²⁰ העליון כתר, לכך נרמזו שניהם
 כתר וחכמה באות אחד²¹ כ'.

מוסתר ונעלם הוא בהעלם נקודה בלבד. אבל בכוא ההארה דחכמה בהתפשטות אורך
 ורוחב דבינה אזי ממילא מתרחב גם הענג דהעליון לאורך ורוחב כפי מרחב התפשטות
 אור הבינה ונמצא עיקר בחי' התגלות והתפשטות עתיקא הוא בבינה דוקא ולא בחכמה
 הגם שקדמה לבינה. ע"ש.

(16 ראה לקוטי תורה פ' האיזנו עג, א. תורת חיים בראשית ע' כג, ד. אור התורה
 דרושים לשבועות ע' ר. ועוד.)

(17 באות כ', מרמז שלשה פרטים.)

(א) הר"ת הוא כתר, והגימטריא הוא חכמה.

(ב) כמו דבחי' חכמה הוא אות י' (ראה הערה 19), והקוצו של היו"ד כתר,
 עד"ז נרמז כתר וחכמה באות אחד כ'.

(ג) אות כ' במספר קטן הוא שנים — כנגד כתר וחכמה, ע"ד הרמזים באותיות
 „ל — ל" שכ"א הוא שלש במספר קטן וד"ל.

(18 ראה תורת מנחם — ספר המאמרים מלוקט חלק ב' ע' תפג.)

(19 פירושו: מבואר בחסידות (ראה תניא — אגרת התשובה פרק ד'. לקוטי תורה
 פ' ראה סוף ע' יח, א ואילך. ועוד), דאותיות שם הוי' הם רמז, אות י' בחי' חכמה,
 אות ה' ראשונה בחי' בינה (השכל), אות ו' ז"א המדות, ואות ה' אחרונה בחי' מלכות
 (דיבור ומעשה), וקיום וחיות המדות ומעשה — בחי' זו"ן, הוא עיי אב ואם — בחי'
 חכמה ובינה. (תניא פ"ג ופ"ד).

וז"ל (בתניא שם): היו"ד שהיא בחינת נקודה לבד, מרמזת לחכמתו יתברך, שהיא
 בבחינת העלם והסתר קודם שבאה לבחינת התפשטות וגילוי ההשגה וההבנה (והקוץ
 שעל היו"ד רמז לבחינת רצון העליון ברוך הוא שלמעלה מעלה ממדרגת בחינת חכמה
 עילאה כנודע). ואחר שבאה לבחינת התפשטות וגילוי ההשגה וההבנה לעלמין סתימין,
 נכללת ונרמזת באות ה"א, שיש לה בחינת התפשטות לרוחב המורה ומרמז על הרחבת
 הביאור וההבנה, וגם לאורך, המורה על בחינת ההמשכה וההשפעה מלמעלה למטה
 לעלמין סתימין. עיי"ש.

(20 ראה לקוטי שיחות חלק לט ע' 143 ואילך. 152 ואילך.)

(21 באות אחד, י"ל דבזה מרומז (שאלה יב לעיל) דכתר וחכמה ביחד, וזהו דיוק
 הלשון „דאית שליטא עלמא דאיהו רבון עלמא“, וד"ל.)

ל'22 — בינה ז"א מלכות.

ל'23 — בריאה יצירה עשי'.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר שמות-דברים עמוד נו

ראה לקוטי שיחות חלק כו ע' 116-115. תורת מנחם — תפארת לוי
יצחק שמות סי' פג

---

(22) ל' במספר קטן הוא שלש, כנגד הג' בחי' בינה ז"א ומלכות.

(23) כנ"ל הערה 22, ולהעיר מהענין למ"ד כלים דז"א שנעשים נר"ן לבי"ע. ראה

ספר המאמרים תרס"ו ע' עדר. ה'תרנ"ט ע' פג. ועוד.

שמות יב, יז: וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַמִּצְוֹת כִּי בִּלְעָצְמָם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי
 אֶת־עַבְדֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה
 לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:

עד

„ושמרתם את המצות“ שיהיו „בשר“, ר”ת „כמוצא שלל רב“, שהו”ע
 „ואחרי כן יצאו ברכש גדול“

ושמרתם את המצות, שתאכל את המצה בכשרות, שהמה יהיו
 כשרים לאכילת מצה. כשר ר”ת כמוצא² שלל רב, לרמז על בירור
 הניצוצין שהוציאו ישראל ממצרים כמ”ש³ ואחרי כן יצאו ברכש גדול
 ע”י המצה.

ליקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד קצח

ראה ליקוטי שיחות חלק כז ע’ 319 וז”ל: ראה לקלוי”צ — אגרות
 ע’ קצח — שכשר ר”ת כמוצא שלל רב לרמז על בירור הניצוצין
 שהוציאו ישראל ממצרים כמ”ש ואח”כ יצאו ברכוש גדול ... עכ”ל
 — ולהעיר ד”רכש” חסר ו’ כתיב — אותיות כשר.

עד

(1) ראה בפנים בליקוטי לוי יצחק כאן שמבאר שיהי’ כשר הן מצד ה”מצה” עצמה,
 והן מצד האדם ה”אוכל”, והו”ע מיכלא דמהימנותא — „אמונה” ו”אמת”, ראה לקמן
 סי’ עח.

(2) תהלים קיט, קסב. ראה תורת מנחם התוועדיות ה’תשמ”ה חלק א’ ע’ 283,
 חלק ג’ ע’ 1671. 1786. ה’תשמ”ט חלק ג’ ע’ 154. 163. 293. ה’תנש”א חלק ג’ ע’
 359. ועוד.

(3) לך לך טו, יד.